

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Libros III. IV. Et V. De Avxiliis Gratiae In Generali, De Avxilio
Svfficiente, Et De Avxilio efficaci Gratiae Dei

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1652

VIII. Quæ decreta conditionata, & libera Deo attribuenda sint, & in illis non
posse contingentia sub conditione futura præsciri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94118](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94118)

Instantia.

Expungitur.

Tertium in respectu diuini intuitus, & eminentis cognitionis eius. Et potest hoc ad hominem confirmari contra eos, qui saltem post decretum conditionatum Dei concedunt cognosci hæc futura. nam, ut videantur à D. Thoma non discordare, simul docent cognoscere Deum illa ad modum præsentium, cum tamen diuinum decretum conditionatum non det veram existentiam rei futuræ, satis enim censetur, quod daret, illam si conditio impleteretur. Ita ergo nos dicimus, quod etiam absque tali decreto, & ante illud daret illam, si alia conditio impleteretur: nam illud licet non videatur in causa, videri potest in se propter eminentiam diuini intellectus.

esse tantum possibili. Est ergo habitudo quædam, quam res, prout est in causa habet ad seipsam, ut erit præsens suo tempore. Qui ordo licet secundum compositionem mentis nostræ sit aliquid rationis, in mente Dei est obiectiua præsentia, quam illud esse habet in æternitate, ratione cuius veritas illa per modum præsentis cognoscitur, quamuis in ordine ad nos determinetur futura secundum varias temporis differentias. Dicitur hæc quidem in futuris contingentibus absolutis locum habere, & necessaria esse, ut tanquam præsentia, salua contingentia, est non tanquam futura necessaria potius, quam & contingentia præsciantur: at verò futuris conditionatis non ita posse accommodari, quia in prioribus illa præsentia fundatur in existentia, quam res futura verè habebit in suo tempore, quod fundamentum in his conditionatis deest. Respondeo actualem existentiam aliquando futuram esse fundamentum veritatis absolutæ assertionis de futuro, eodemque modo seruata proportionem actualem existentiam, quæ ex ea hypothese esset futura, esse fundamentum veritatis conditionatæ assertionis, & ideo utramque veritatem posse cognosci ad modum præsentis, quia Deus ita non accipit scientiam à rebus, ut ab actuali existentia obiecti pendeat. Et reuera etiam in futuris absolutis res prius quam suo tempore, & ad extra producat, non habet in se existentiam, sed intuitus diuinus attingit illam ut præsentem absolute, ita ergo in conditionatis attingit rem futuram per modum præsentis. Unde illud discrimen valde materiale est auctores re-torquetur.

CAPVT VIII.

Quæ decreta conditionata, & libera Deo attribuentur, & in illis non posse contingentia sub conditione futura præsciri.

1. Status questionis explicandi in hoc capite.

IN superiori capite ostendimus posse in his futuris conditionatis esse determinatam veritatem, etiam ut obiciuntur intellectui diuino prius secundum rationem, quam diuina voluntas aliquod decretum liberum, & conditionatum habeat, quod satis est, ut præsentia talium futurorum Deo non negetur, ex quo sufficienter improbat sententia generaliter negans Deo huiusmodi præscientiam, imò, ut dixi, hæc est sola ratio à priori huius veritatis, quia si non ostendatur implicatio contradictionis, in tali scientia non est Deo neganda. Aliæ vero rationes, quæ addi possunt ex utilitate vel necessitate talis scientiæ desumptæ, vel ad perfectissimam Dei prouidentiam, præsertim circa prædicatorum electionem, & liberorum actuum bonorum prædefinitionem, vel circa peccati permissionem cum infallibili euentu, vel denique ad explicandam auxilium efficaciam præueniens, hæc, inquam

rationes late in lib. 2. de scientia futurorum tractatæ sunt, quod ideo nunc facere omittimus, & quia hæc vtilitas, vel necessitas huius scientiæ præcipue probanda est ex his, quæ postea in lib. 3. & 5. de gratia efficaci contra motionem physicè prædeterminantem, & de permissione peccati contra prædefinitionem ejus dicenda sunt. Quia verò contra nouam euasione[m] admittendi præscientiam horum futurorum sub conditione, ita tamen, ut decreta conditionata præcedant, in quibus fundetur, pauca in aliis locis diximus, visum est in hoc capite inquirere, an, & quatenus talia decreta Deo tribuenda sint, ut ex discursu ejus constet, sine fundamento illo confingi, quæ ad dictam scientiam fundandam inuenta sunt.

Primo igitur obseruare oportet, duobus modis posse in Deo supponi conditionale decretum. Primo, ut conditio ponatur ex parte ipsius voluntatis diuinæ, ita ut sensus non sit, Deum habere, vel habuisse tale decretum sed quod haberet illud si talis vel talis conditio poneretur. Quod duobus modis potest concipi, scilicet, vel ponendo ipsum conditionatum decretum pro antecedenti, seu subiecto in conditionali propositione, vel ponendo illud ex parte consequentis, seu prædicati. Exemplum facile poni potest in facto Tyrionum, ut decretum conditionale tale sit: Si Deus decreuisset ut in Tyro talia signa fierent, illi agerent poenitentiam: vel e contrariis, si in Tyro, & Sidone factæ essent virtutes, Deus decreuisset illorum voluntatem ad consensum determinare. In neutro enim modo denunciandi tribuitur Deo in præsentia aliquod decretum, quod iam habeat, sed affirmatur, quod iam habuisset. Est tamen diuersitas consideranda inter illos duos modos. Nam cum decretum ponitur sub conditione ex parte subiecti, seu antecedentis, nullo modo attribuitur, vel affirmatur de Deo tale decretum, sed tantum affirmatur, quid ex illo sequeretur, si poneretur. Et hoc modo deferri potest tale decretum sub conditione si positum ad cognitionem multarum conditionalium contingentium de voluntate creatæ, ut ex dictis facile patere potest, & statim magis explicabitur. Quando verò decretum ponitur ex parte prædicati, seu consequentis conditionalis pertinet ad sola decreta diuina, quatenus per modum futurorum secundum rationem cognosci possent, de quibus nunc nihil differere decreui, quia ad punctum de gratia, quod tendimus, non referunt.

Alio modo possunt decreta conditionata esse in Deo, ita ut conditio solum ponatur in obiecto, absolute actus verò, & actualis determinatio verè in Deo absolute, & de præsentia. Ut si intelligamus, Deum intra se statuuisse hoc modo. Decerno, quod si virtutes, & signa fierent in Tyro, darem Tyriis auxilium internum prædeterminans, aut majus, vel specialius, quam ludæis sum daturus.

De possibilitate decreti conditionati ex parte obiecti.

Et de his decretis conditionatis circa ea, quæ nunquam futura sunt, aliqui putant esse impossibilia, quia neque in Deo possunt ponere mutationem, cum conditionalis nihil ponat in esse: impossibile autem videtur Deum habere decretum liberum, sine aliqua mutatione, vel in ipso, vel in obiecto volito, quia quando Deus habet decretum liberum, prius ratione intelligitur à nobis non volens, neque nolens, sed quasi indeterminatus, & in secundo signi rationis est volens per decretum suum: hoc autem intelligi non potest sine aliqua mutatione. Quod si hæc sententia vera esset, funditus rueret sententia penens præscientiam conditionatam in decreto conditionato

Sed

Sed nihilominus illam sententiam probare nunquam potui. Quia sicut falsum censo negare Deo scientiam alicuius scibilis, siue absolutam, siue conditionatam, ita non minus censo absurdum negare Deo libertatem, seu potestatem volendi omne obiectum volubile honeste, & secundum rectam rationem; ut nostro modo loquamur. Vnde considero differentiam inter scire, & velle, quod scire actualiter est ex perfectione simpliciter, ac necessarium, supposita veritate scibili ex parte obiecti: at velle actu quodcumque obiectum creatum amabile etiam honestum, non pertinet ad perfectionem simpliciter, & nihilominus posse illud velle pertinet ad perfectionem potestatis liberae; cum ergo obiectum conditionatum de se amabile sit secundum rectam rationem & nos possumus illud velle, non est hac potestas neganda Deo, qui non minorem libertatem habet in volendo, quam homo. Propter quod vniuersaliter censo, posse Deum habere circa obiecta creata honeste amabilia omnes actus liberae voluntatis, quos potest homo habere, sedula perfectione, & mutatione in ipso Deo, quae inuenitur in homine, etiam per efficientiam, & receptionem talium actuum. Nec videretur posse negari decreta omnia circa obiecta conditionata sine multis incommodis. Nam Deus offert homini gratiam, & remissionem peccati, si conuertatur, quod non potest intelligi sine actu positivo voluntatis Dei, nec potest dici sufficere actum quo vult Deus dare tale auxilium sufficiens ad conuersionem; quia voluntas dandi gratiam dispositio, seu si disponatur, distincta est a voluntate dandi auxilium, tum quia obiecta sunt distincta, & posset Deus velle hoc secundum, & non velle, imò & nolle primum: tum etiam promittere gratiam homini, si disponatur, distincta promissio est a promissione auxilij: promissio autem in voluntate fundatur, & ab illa accipit vim obligandi. Similiter voluntas offerendi concursum generalem vel gratiam, vel naturam, etiam ad actum nunquam futurum de obiecto conditionata est, & non potest negari in Deo, quia certissimum est, Deum ad se talentum offerre concursum, quia aliàs non daret auxilium sufficiens, non potest autem offerre sine actu voluntatis, quia libere offert. Vnde non est necesse ut per omne decretum liberum Dei resulset semper mutatio physica in re voluta, ut aliis locis late dixi, satis est enim, quod resulset physica mutatio, vel moralis, vel obiectiua, seu rationis quatenus ex tali decreto habet res ut obiecta menti aliam habitudinem ad esse existentiam, quam prius ratione ex sola possibilitate haberet. Sic enim per decretum, quo Deus statuit non creare alium mundum possibilem, intelligitur habere ad suum esse relationem nunquam futuri immutabilem, ac perpetuam. Admittimus ergo vtrumque genus conditionati decreti posse esse in Deo, nunc breuiter circa vtrumque explicandum est, an sint de facto, & quatenus admittenda sint.

An & quomodo in Deo concipi possit decretum primi generis.

De primo ergo genere decreti sub conditione interrogari potest, qua ratione possit in Deo concipi, ita ut ex eo possit a nobis formari conditionalis propositio de futuro contingenti, quae sit determinata vera, & a Deo sciatur. E ratio dubitandi est, quia illud non est, cum conditionalis nihil ponat in esse; ergo ex nihilo nihil determinatum potest cognosci. Item impossibile videtur, Deum in se ipso cognoscere, vel apprehendere tale decretum sub conditione, cum semper cognoscat omnia decreta sua voluntate praesentia. Sed nihilominus dicendum est, & posse concipi in Deo non solum a nobis sed etiam ab ipso Deo; & illo posito ex hypothese aliquem effectum

contingentem sciri etiam posse sub conditione futurum. Vtrumque breuiter declaratur, quia Deus ratione prius habet scientiam simplicis intelligentiae, quam habeat decreta libera, siue absoluta, siue conditionata ex parte obiectorum. Probatur, quia in Deo naturalia, seu necessaria sunt priora liberis, ut est vulgare apud Theologos: scientia autem simplicis intelligentiae naturalis est; ergo antecedit secundum rationem decreta libera, praeterquam quod cognitio antecedit voluntatem circa idem; ergo cognitio creaturarum, quae est per simplicem intelligentiam antecedit omne decretum Dei liberum, cum tale decretum non nisi circa creaturam cognitam versari possit. In illo ergo signo rationis Deus cognoscit creaturas esse posibles, quocumque modo posibles cogitentur siue per non repugnantiam ex parte ipsarum, siue per denominationem a sua potentia, quae per eandem scientiam comprehendit; ergo etiam per illam scientiam comprehendit decretum liberum creandi saltem ut possibile; ergo per eandem scientiam praecognoscit aliqua futura conditionata ponendo decretum in conditione, ut si decreuero creare mundum, fiet; si decretum ut filius fiat homo, incarnabitur, & similia: nam haec cognitio intrinsece connexa est cum priori cognitione comprehensiva omnipotentiae Dei, & modi operandi eius circa omnes creaturas posibles.

Addendum verò est non omnes effectus eiusmodi decreti posse infallibiliter cognosci in decreto conditionato. Nam quidam sunt actus solius Dei, & illi optime cognoscuntur, quia voluntas Dei est sufficiens & adaequata causa talis effectus, & per decretum supponitur ex hypothese determinata ad talem effectum, & ita infallibiliter, & inenitabiliter infert effectum. Quapropter conditionales propositiones huiusmodi verae sunt ex vi illationis. Neque hoc repugnat contingentiae talium effectuum in ordine ad voluntatem Dei, quia illa hypothesis supponit liberam determinationem Dei in suo decreto, & per conditionalem solum explicatur efficacia, & inmutabilitas talis decreti, quae non repugnat libertati, ideoque illa necessitas est purae consequentiae, & suppositione consequente ad usum libertatis: nam illi ponit in hypothesis, & ideo non repugnat libertati Dei, nec contingentiae effectuum eius, ut ab illa tales denominantur. Denique licet illatio sit suppositio necessaria, semper pendet ex libertate Dei, & ideo effectus semper est absolute contingens. Alij verò sunt effectus, quos non facit Deus solus, sed cum causis secundis: quarum coëfficiencia decretum aliquo modo includit: & hi sunt duplici genere, nam quidam sunt a causis naturaliter agentibus, & in his etiam facile intelligimus conditionalem de futuro certo, & infallibiliter ex vi illationis, quia tales effectus, vel non sunt contingentes facit cum respectu causae proximae, solumque habere possent indifferentiam, seu contingentiam in ordine ad decretum: hoc autem in hypothesis supponitur, & ideo relinquitur illatio omnino necessaria. Vel certe si tales effectus habent aliquam contingentiam extrinsecam, quia causae proximae illorum possent ab alijs impediri, tunc oportebit in hypothesis includi decretum, & concurrendi, & auferendi, omnia impedimenta, ut in superioribus declaratum est.

Alij denique sunt effectus, quos Deus facturus est cum causis liberis, & in his etiam possunt illae propositiones conditionales formari a nobis, & apprehendi ut representare obiectiue in mente Dei in illo primo signo rationis. Sed de illarum virtute aliter facturus est iudicandum est, iuxta sententiam admittentem decreta praedeterminantia actuum liberorum, vel iuxta oppositam sententiam. Nam iuxta priorem habent tales propositiones veritatem determinantem, & infallibilem in vi illationis ex tali decreto, & ita Deus in illo primo signo rationis, & per solam simplicis intelligentiae, ac merè naturalem, seu necessariam cognoscit in tali

Deus prius ratione habet scientiam simplicis intelligentiae, quam habeat decreta libera, siue absoluta siue conditionata ex parte obiecti.

Limitatur assertio: timè cognoscuntur, quia voluntas Dei est sufficiens & adaequata causa talis effectus, & per decretum supponitur ex hypothese determinata ad talem effectum, & ita infallibiliter, & inenitabiliter infert effectum.

Conditionales propositiones de effectibus factibus formae sunt ex vi illationis.

Verè sunt etiam conditionales de effectibus factibus quos Deus facit cum causis naturaliter agentibus, ex vi illationis.

Quid de effectibus factibus quos Deus facit cum causis liberis?

Per decreta
antecedentia
omnia
præscientia
conditionata
tam & ab-
solutam
tolliciuom-
nis contin-
gentia respec-
tu nostri
& quoddam
factum in-
evitabile
inducitur.
Reiectis il-
lis decretis
antecedentibus
sola
admittenda
sunt con-
comitantia.

tali decreto conditionali suæ voluntatis, quidquid voluntates humane essent facturæ in omni occasione, si ipse tale, vel tale decretum prædeterminatis circa illas haberet, & quid non essent facturæ si tale decretum ipse non haberet. Vnde cum illud decretum sit vera causa antecedens omnem aliam causam, videtur per illum modum omnis contingentia tolli respectu voluntatū, & poni in eis quoddam inevitabile factum, solumque respectu diuinæ voluntatis posse talia futura dici contingentia, seu libera, quatenus hypothesis, in qua ponitur tale decretum, ex Dei libertate pendet. Ad evitandum ergo hæc inconueniens talia decreta antecedentia omnem scientiam futurorum contingentium, tam absolutam, quam conditionatam nos non admittimus, sed solum concomitantia, seu offerentia concursum ex parte Dei, de quibus etiam possunt formari propositiones conditionales in mente Dei. Si ego decrevissem dare concursum tali voluntati, in tali occasione hoc faceret, ut per se patet. Dicimus autem illas non habere voluntates determinatas in solo decreto, neque in illo solo posse cognosci, quia effectus pendet ex alia causa indifferente, quæ propter tale decretum ad vnum non determinatur. Vnde etiam dicimus tales propositiones non esse determinatas in integra causâ, prout, scilicet, ex voluntate creata quasi conflatur, quia etiam tota illa est indifferens in actu primo, etiam ex parte voluntatis creatæ, & conjunctæ, seu compositæ cum tali decreto, quia alias effectus non esset liber. Et nihilominus addimus habere tales propositiones veritatem determinatam, & habuisse illam in illo primo signo æternitatis, non in virtute, seu actu causæ, sed in se, & in ipsa determinatione in actu secundo ita præsentem obiecti in mente Dei, ut usque ad illam penetraret æternus eius intuitus, ut iam explicatum est. Et ad hunc modum sunt à Deo præscitæ omnes istæ conditionales in illo primo signo rationis, quod omnem liberam determinationem voluntatis diuinæ ut exercitam, & quasi in re positam antecedit. Et hæc de conditionatis decretis prioris ordinis.

*De decretis conditionatis secundæ generis
ex parte obiecti.*

8.
Dubium
primum ab
in Deo den-
tur infinita.

Affirmant
aliqui.

Ratiocina-
tio in qua
fundari pos-
sunt.

Circa secundum autem genus decreti conditionati, quoniam talia decreta variis modis cogitari possunt, dubitari potest in primis, an possit cum probabilitate affirmari habuisse Deum ab æterno circa omnem voluntatem creatam, & creabilem omnia decreta conditionata ratione distincta, vel, quod perinde est, vnum simplex infinita virtute complectens determinando modum, quo moueret, seu determinaret omnes & singulas voluntates possibiles in omnibus actibus earum, & in omnibus circumstantiis, & occasionibus, quæ infinitis modis combinari possunt. Aliqui enim sentiunt habuisse Deum talia decreta, potestque in hunc modum intelligi: nam post illud primum æternitatis signum, in quo Deus omnia possibilia, & omnia futura possibiliter (ut sic dicam) præscit, in secundo signo, priusquam aliquid absolute vellet facere, habuit decretum quoddam absolutum ex parte actus, conditionem includens in obiecto, per quod statuit apud se, quid esset facturus circa omnem voluntatem creatam, vel creabilem in omni possibili opportunitate. Quod decretum nos ratione distinguimus in ordine ad diuersos actus, vel voluntates, in se tamen vnum simplicissimum est, & infinitum & omnia conditionata, quantum uis infinitis, & infinitas infinitis modis cognoscibilia comprehendit; atque hoc modo opinantur aliqui ex his, qui nec Deo negare audent scientiam

omnium contingentium futurorum sub conditione, nec volunt illam esse ante decretum liberum Dei. Nam hinc sequitur necessarium esse ponere in Deo talia conditionata decreta circa aliqua futura sub conditione, quæ de facto nunquam erunt: non apparet autem ratio admittendi hæc decreta, circa quædam futura potius, quam circa alia; ergo admittenda erunt circa omnia possibilia. At verò possibilia ordine rationis priora sunt, quam futura; ergo illud decretum conditionatum adæquatum his omnibus conditionatis possibilibus ratione antecedit absoluta decreta defuturis. Et confirmatur hæc ratio; quia si Deus non habeat tale decretum adæquatum, multas propositiones similes ignorabit, illas scilicet, circa quas tale decretum non habuit, quod iuxta illam etiam sententiam admittendum non videtur.

Nihilominus hæc sententia parum probabilis apparet. Primò, quia de diuinis decretis, & voluntatibus liberis nihil asserere possumus cum fundamento, nisi quod vel reuelatum est, vel ex reuelatis, aut ex effectibus diuinis sufficienter colligi potest, sed illud decretum liberum est, & neque est reuelatum, neque ex reuelatis, aut aliis effectibus colligi potest: ergo non possumus cum probabilitate affirmare, habuisse Deum tale decretum. Maior certa est, quia decreta libera non ponunt in Deo perfectionem, & ideo ex perfectione diuina infinita non innoscunt, & ideo nulla superest via illa cognoscendi nisi vel reuelationis, vel effectibus. Minor autem quoad reuelationem certa est, vel ostendatur reuelatio: quoad effectus verò patet, tum quia illud decretum nullum habet effectum ad extra, quia conditionalis nihil ponit in esse, tum etiam, quia sine tali decreto per absoluta decreta sufficienter producit Deus res omnes, quæ in alia temporis differentia fiunt; ergo ex effectibus non potest tale decretum vel probabiliter colligi.

Vnde argumentor secundò, quia tale decretum adæquatum, vel decreta ratione distincta circa omnia conditionata possibilia sunt otiosa, & sine vilo fructu; ergo frustra & sine probabilitate in Deo cogitantur, vel finguntur. Antecedens probatur, quia talia decreta nec Deo perfectionem addunt, nec in creaturis aliquid efficiunt, nec ad effectus diuinæ providentiæ, aut prædestinationis aliquid conferunt: sunt ergo prorsus inutilia, & otiosa. Consequentia verò probatur, quia voluntas Dei est ordinatissima, & ideo nihil frustra, & otiosè vult: nam si in homine prudenti reputarentur tales actus otiosi, & vani, ac proinde alieni à recto usu prudentiæ quomodo non est ordinatissimo magis de Deo ita sentiendum. Confirmatur primò, quia Deus nihil vult circa creaturas, nisi ordinando illas in aliquem finem: at per illud præcisè spectatum in nullum finem creaturæ ordinantur; est ergo ille modus decernendi, & volendi alienus à diuina sapientia, & providentia. Confirmatur secundò, quia si Deus absolute decrevisset nihil creare, non haberet illud decretum conditionatum circa possibilia, quia esset vanum, & sine fructu, & per se non pertinens ad perfectionem Dei; ergo non minus superfluum est tale decretum, licet sit conjunctum cum alio decreto absoluto. Patet consequentia, quia etiam hoc modo est otiosum, & sine fructu.

Dices, eadem ratione probaretur scientiam omnium conditionatorum esse Deo otiosam. Respondetur negando consequentiam, quia scientia illa nunquam potest dici otiosa, aut infructuosa, tum quia omnis scientia per se ad perfectionem simpliciter spectat, & ideo talis scientia, ut iam supra dixi, est perfectio necessaria, & merè natura-

his supposito obiecto scibili voluntate autem, seu determinatio libera, non est perfectio Dei, & ideo non est illi tribuenda sine fructu; tum etiam, quia alias in ordine ad perfectionem providentia est illa scientia utilisissima, ut omnibus possit Deus ex certa præscientia omnimodo perfecta, & possibili disponere, quod non habet locum in illo decreto libero, ut ostensum est.

II. Tercio possumus argumentari; quia in actibus divini intellectus, & voluntatis non invenitur ordo rationis prioris, & posterioris, nisi quatenus ex parte obiectorum invenitur aliquis ordo, vel dependentia: sed inter decretum conditionatum, & absolutum, nullus talis ordo, nec fundamentum eius invenitur; ergo sine fundamento assignatur talis ordo, & fingitur decretum conditionatum. Maior supponitur ex communi sententia Theologorum, quæ in hoc merito fundatur, quod decretum voluntatis in se simplicissimum est, & ideo sicut in illo ex parte sua non est distinctio, ita neque ordo, neque debet à nobis gratis, & sine fundamento cogitari vel potius negari: solum ergo potest in ordine, vel dependentia obiectorum fundari. Probatur ergo minor, quia vel tale decretum conditionatum comparatur vel absolutum in ordine ad obiecta diuina, videlicet, quatenus conditionatum est circa futura, quæ nunquam erunt, & absolutum circa illa, quæ aliquando erunt. Et sic nullus est ordo inter obiecta illorum, ut per se patet, quia imperinenter se habent, nec futurum vnius esse pendet ex esse possibili alterius, nec è contrario, ergo neque inter tales actus est ordo. Vel illa decreta comparantur ad vnum, & idem futurum, quod prius sub conditione, postea absolute futurum decernitur, & sic minus potest ordo intelligi, nam licet possibile ut sic sit prius, quam futurum, quia potest esse sine futuro, & non è contrario, tamen in futuro sub conditione non potest hic ordo considerari iuxta illam sententiam: nam illa supponit, quod res habet utramque rationem futuram tam conditionatam, quam absolutam à decreto diuino. Cum ergo utraque ratio futuri non sit nisi per denominationem à decreto libero Dei ita præcedente, ut sit ordo aliquis in re ipsa sic, vel sic futura, debet supponi ordo inter ipsa decreta: in decretis autem esse non potest nisi ratione obiectorum, ergo committitur circulus, & impossibilis ostenditur talis ordo. Quod etiam patet, quia neutrum decretum alterum necessarii supponit, utrumque enim secundum nostrum intelligendi modum, potest enim Deus habere vnum decretum sine altero, & è contrario, ut facillime potest ab vnoquoque considerari. Ergo frustra cogitatur ordo inter talia decreta, præterquàm quod frustra inducuntur etiam concomitanter circa eadē futura, ut alia argumenta ostendunt, & nunc amplius explicabitur.

Potest enim ulterius dubitari, esto non asseramus Deum habuisse decretum conditionatum circa omnia futura possibilia, & sub omni conditione, & combinatione possibili, saltem habuerit illud circa aliquos actus liberos sub conditione futurorum. In qua interrogatione supposita resolutione negativa dubij præcedentis consequenter videtur dicendum non habuisse Deum talem actum circa creaturas rationales, seu voluntates tantum possibiles, id est, quæ nunquam futurae sunt. Probatur, quia ostensum est non habuisse tale decretum circa omnia possibilia præintellecta, & nondum absoluta futura; ergo dicendum consequenter est circa nullam voluntatem consideratam tantum ut possibilem habuisse talem actum, ac proinde circa illas voluntates, quæ nunquam futurae sunt, sed manserunt sub solo esse possibili, non habuisse Deum tale decretum. Probatur consequentia, tum quia

Fr. Suarez de Gratia Pars II.

eadem est ratio de singulis, quæ est de omnibus simul sumptis; tum etiam quia rationes factæ in precedenti puncto eandem efficaciam habent in singulis voluntatibus tantum possibilibus, ut facile consideranti, & applicanti patebit. Superest ergo, ut de voluntatibus hominum, & Angelorum, qui creati, vel creandi sunt, videamus. In illis autem duos actuum ordines distinguere possumus, unus est actuum liberorum, qui sunt aliquando futuri, quatenus prius ratione considerari possunt ut possibiles, quàm ut absolute futuri: alius est actuum possibilium, qui absolute non sunt futuri, ut fuit Tyrionum penitentia.

De actibus liberis sub conditione re ipsa aliquando purificanda futuris.

De his futuris contingentibus, quæ aliquando futura sunt, aliqui probant, non habere Deum circa illa conditionatum decretum, quia hæc futura nunquam præsciuntur ut futura sub conditione; ergo neque sub conditione præsciuntur. Antecedens probatur, quia ex æternitate præsciuntur futura absoluta scientia simpliciter futura; ergo non possunt simul sub conditione præsciri, quia iam purificata est conditio. Prima verò consequentia probatur, tum à puritate rationis, imò si præscientia, quæ est suo modo naturalis, & necessaria, non datur circa talia absolute futura, multo minus dabitur conditionatum decretum, quod nec necessariū est, nec ad perfectionem per se pertinet; tum etiam quia si daretur tale decretum conditionatum, eo ipso posset in illo subsistere conditionata præscientia eiusdem futuri sic prædefiniti. Hoc verò fundamentum non est solidum, nam antecedens eius falsum est, si præterea enim ostendimus peccatū Adæ. v. g. prius fuisse sub conditione præuisum, si permitteretur, quàm fuerit permixtum, & consequenter prius etiam, quàm fuerit absolute præuisum, quia ante præscientiā absolutam præcedit voluntas permitendi. Et similibus exemplis, variisque testimoniis ostendimus supra circa eandem rem futuram præcedere in Deo secundum rationem conditionatam præscientiam ante absolutam. Neque contra hoc obstat, quod præscientia absoluta sit æterna, quia etiam præscientia conditionata æterna est, & in ipsa æternitate vna scientia est prior ratione, quàm alia, quando ex parte obiecti est fundamentum. Vnde licet posterius ratione purificetur conditio, & ideo sequatur absoluta scientia, nihilominus prius ratione potest conditio intelligi, ut nondum definita, vel impleta, & ideo esse potest locus conditionatæ præscientiæ, ut videre licet in futuris necessariis sub conditione: nam prius præsciuntur in obiectis possibilibus, licet in alio signo rationis præsciatur absolute futura, ut prius vidit, quod si sol crearetur, illuminaturus esset, & postea vidit sol illuminaturus. Idem ergo intelligitur facile etiam in contingentibus. Quapropter non repugnat simul, & ex æternitate habere Deum præscientiam conditionatam, & absolutam, & absolutam eiusdem futuri conditionati, imò semper ante præscientiam absolutam, conditionata præcedit, quatenus ad simplicem intelligentiam pertinet, & ante libera decreta præcedit, ut dictum est. Nihilominus tamen non est eadem ratio de decretis conditionatis, illa enim cum nullo modo necessaria sint, sed libera nisi ex effectu, vel alio certo principio inferantur, non sunt gratias figenda, ut dixi. Vnde circa res absolute futuras non videntur admittenda decreta conditionata, cum absoluta sufficiant.

Verum tamen hoc non obstantem in hoc puncto varij sunt dicendi modi: nam qui putant præscientiā Dei de futuris actibus liberis præsupponere semper decretum prædefiniens, & prædeterminans tale

nunquam futuras.

Quid de hominibus, & Angelis creatis, vel creandis, dicendum deinceps inquiritur in duplici actuum ordine.

13. Probant ali qui partem negatiuam.

Sed minus solido fundamento.

Non solidum non repugnat simul ab æterno habere Deum præscientiam conditionatam & absolutam eiusdem futuri conditionati, sed semper conditionata præcedit absolutam.

Assertio 5. negatiua.

14. Contraria præscientia quorundam

D

tentiam

dam præde-
terminana-
tium ad-
mittit hu-
iusmodi
decreta cõ-
ditionata
ante abso-
luta circa
actus futu-
ros. Reici-
tur 1. ex di-
ctis.

Ponitur res
in exemplo.

Secundò à
defectu or-
dinis inter
ista decreta.

Tertio ex
mente
Patrum.

Quartò
quòd nul-
lus sint v-
sus.

Quintò ab
absurdo.

15.
Alter mo-
dus admi-
tendi in
Deo du-
plex decre-
tum, condi-
tionatum &
absolutum
circa actus
liberè futu-
ros.
Fundamen-
tum huius
placiti.

actum, in quo fundetur, simulque admittunt, Deum præscire certò hæc futura sub conditione prius ratione, quam illa cognoscat ut absoluta futura, consequenter dicunt habere Deum circa futura decretum conditionatum priusquam habeat absolutum, quod solum asserunt ne cogatur vel negare in his omnibus conditionata præscientiam, vel illam sine præiudicio decreto admittere. Sed nihilominus rationes suprà factæ contra hanc sententiã vim habent, quia reuera otiosum est, & inutile tale conditionatum decretum, si effectus futurus est per absolutum, & prædefinitivum. Quod explicatur exemplo illo de peccato Adæ: nam postquam Deus per simplicem intelligentiã prænouit tale peccatum fuisse futurum in tali occasione si ipse voluntatem Adæ ad materiale actum determinaret, & ita peccatū permitteret, itatim decrevit voluntatem Adæ sic determinare; ergo inutiliter, & gratis fingitur, ante hoc decretum habuisse Deum aliud conditionatum, quod statuit, quòd si talis occasio occurreret, seu poneretur in rerum natura, determinaturus esset voluntatem Adæ ad talẽ actum, quia in ordine ad providentiã Dei circa talem actum nihil confert tale decretum, quia ex vi illius Deus ad extra nihil operatur. Item, quia nulla est ratio ordinis etiam secundum rationem inter decretum illud conditionatum, & aliud absolutum, & concomitanter esse non possunt, quia posito actu absoluto, purificatur cõditio, & consequenter obiectum decreti cõditionati tollitur. Item, quia solum videtur fingi tale decretum, ut possit præcedere conditionata præscientia ante decretum absolutum, seu ante permissionem absolutam talis peccati, hoc enim Patres suprà allegati supponere videntur. At verò hoc est contra mentem eorundem Patrum, ut suprà visum est, loquuntur enim de præscientia, quæ præcedat omne decretum Dei, alias frustra quærerent, cur Deus præsciens peccatum futurum, illud permiserit, si ia illa præscientia esset ex priori permissione. Inde igitur potius probatur, illam præscientiam non fundari in decreto, quàm quòd si tale decretum propter præscientiã; imò si præscientia illa non posset haberi nisi in simili decreto, tam esset impertinens illa præscientia, quàm ipsum decretum, quia ad nullum effectum providentiæ, nec ad conciliandam libertatẽ cum prædefinitione, nec ad reddendam rationem, cur Deus permitat peccatum, quod præscit futurum, deseruiret. Ac denique cum illud decretum ex parte Dei sit prædefinitum, hæc ex parte obiecti cõditionem includat, auger absurditatem, quæ in eo cernitur, quòd Deus ex se præfinit actus malos, quasi non satis illi sit, eos absolute decernere, sed etiam in illis sub conditione præfinitendis, quali complacere, & otiosè delectari, quæ vltima ratio est propria malorum actuum; aliæ verò etiam in bonis locum habent, & ideo omne decretum prædefinitivum sub conditione circa actus liberos absolute futurum impertinens est, etiam si ex decreto absoluto prædehñiente futurus esse supponatur.

At verò aliqui auctores licet negent facere Deum in nobis actus liberos per decreta præiua prædeterminantia, nihilominus ponunt in Deo duplex decretum, vnum absolutum, & aliud conditionatum circa hos actus, quos voluntas humana liberè facit, vel est aliquando factura. Nam quia hi actus fieri non possunt sine concursu Dei simultaneo, neque voluntas offerendi concursum huiusmodi, quam voluntatem dicunt esse generalem, nimirum offerendi concursum ad plures actus, inter quos potest voluntas in tali occasione deliberare, seu eligere, quia hoc est necessarium, ut homini potens ad quemlibet eligendum, & consequenter est etiam ad actum liberum necessarium, unde etiam con-

cludunt decretum illud voluntatis Dei esse conditionatum, quia non habet effectum nisi cooperante libero arbitrio hominis, quæ est cõditio intimè inclusa in obiecto talis decreti: inde enim fit, ut licet hæc voluntas Dei ad plures actus diuissim offerat concursum, vnum tantum operetur; ita ergo ad hos actus liberos decretum conditionatum antecedit. Quia verò conditionatum decretum non videtur sufficere, ut effectus in re fiat, ideo dicunt dicti Auctores, necessarium esse aliud decretum absolutum, & particulare, quo Deus simpliciter vult, ut hic, & nunc talis actus, à tali voluntate circa tale obiectum fiat, quod decretum vocant concomitans, & non prædefiniens, quia est de effectu simul efficiendo cum libero arbitrio, & non aliter, & quia non vult Deus absolute liberum arbitrium sic operari, nisi quia supposito priori decreto conditionato, & vniuersali præiudet liberum ipsum arbitrium fore ad illum actum determinandum, potius quàm ad alium. Ita sentit Corduba lib. 1. q. 55. dub. 8. 9. & 10. & multi alij ex modernis.

Ego tamen nunquam intelligere potui, cur necessarium sit, vel quomodo satis intelligi possit, quòd concursus Dei simultaneus procedat immediatè ab hoc decreto particulari, quo Deus absolute vult istum actum fieri nunc à tali voluntate humana. Nam suppono priorem actum non ita esse, aut dici generalem, ut solum in confuso verferetur circa actum liberum in communi, vel possibilem circa tale obiectum hic, & nunc, quia Deus non habet huiusmodi actus confusos, qui ex parte cognitionis, seu apprehensionis obiecti imperfectæ videntur supponere, vel certè, quia talis quodlibet actus, nec est necessarius, nec sufficit ex parte Dei cõditionem ad agendum aliud ad extra, cum actiones sint circa particularia, & ad illas etiam particularia decreta sufficiant; neque etiam ex parte liberi arbitrij est necessarium tale decretum confusum, quia per decretum particulare sufficienter ei provideatur, ut iam declaro. Dicitur ergo illud conditionatum decretum generale, quia per illud non offertur concursus ad vnum tantum actum, sed ad plures, vel etiam ad omnes, quos liberum arbitrium circa obiectum sic propositum potest hic, & nunc exercere. Ad omnes (inquam) non in diuino potestate, sed in specie, non tamen confusè, sed in quibuslibet particulari ad determinatum, & singularem actum sub speciebus singulis, ut ad talem actum amoris odij, consensus, vel dissensus, & similibus, per hoc enim non impeditur libertas etiam quoad specificationem, cum voluntas maneat indifferens ad actus diuersos, & contrarios efficiendos. Imo per hoc illud decretum quodammodo completur libertas, quia voluntas creata non potest ex sua sola libertate determinare indiuiduationem sui actus, & ideo ut operari possit & digerere, necesse est, ut habeat paratum concursum ad determinatos actus in omnibus speciebus, inter quas potest eligere. Sic ergo necessarium est decretum commune ad plures actus, licet etiam sit ad singulos in indiuiduo. Est autem tale decretum quasi conditionatum, quia ut saluetur libertas quoad exercitum conditionatum, determinatur tale decretum simpliciter ad agendum, ut quod si arbitrium creatum coagere voluerit.

Sic ergo explicato illo generali decreto conditionato, dico, per se, ex vi concursus simultanei non esse necessarium aliud decretum absolutum, ut potest particulare circa actum illum, qui in tempore fit, loquens vel futurus est à libero arbitrio creato. Primò, quia decretum illud prius decretum etiam est particulare, ut declaravi, unde ex hac parte habet sufficientem determinationem, ut operetur ad extra, neque enim obstat, quòd de se extendatur ad alios actus posibles,

biles, seu (quod perinde est) quod Deus habeat plurima decreta similia ratione distincta, quibus offertur concursus ad varios actus: nam potest nihilominus agere per unum potius, quam per aliud, non ex parte ipsorum decretorum Dei, sed ex parte arbitrii creati, quod sua libertate vni decreto potius, quam alteri operatur; ergo ex hac parte sufficit quodcumque ex illis decretis ad operandum ad extra. Aliunde verò non obstat, quod sit conditionatum, quia quantum est ex parte Dei, est absolutum; quia reuera Deus quantum est ex se, paratus est ad efficaciter concurrendum, tam ad hunc, quam ad illum actum; ergo hoc satis est ut efficiat illum, ad quem coagendum liberum arbitrium inclinatur. Et declaratur nam si potentia executiva, seu activa Dei ad extra est distincta ratione, à voluntate, & per hanc applicatur ad agendum per illum actum quasi conditionatum maneat applicata, & exposta ad influendum in talem actum, si ei voluntas creata adiungatur. Si verò ipsa voluntas est ipsa potentia immediate ad extra efficiens, satis illi est ad efficiendum ita velle, sicut effectura est. At verò non est effectura actum liberum voluntatis create se sola, sed simul cum voluntate creata si ipsa velit, ergo satis est ut hoc ipsum velit, sicut reuera illud vult per conditionatum decretum; quia per illud præcisè vult coagere voluntati, licet non prædeterminando illam ad agendum; ergo illud idem decretum sufficit ut voluntas Dei actum voluntatis humane efficiat, quando hæc ipsi adiungitur.

Vnde etiam videtur concludi non solum frustra poni aliud decretum ratione posterius & absolutum, sed etiam poni non posse salva integra voluntatis create libertate. Primo quidem, quia vel illud posterius decretum est simpliciter necessarium ad concursum ad extra præstandum, vel non est necessarium, si necessarium non est, superflue ponitur, si verò est necessarium: ergo per aliud prius decretum non offertur sufficienter voluntati humane concursus necessarius ad alios actus, quos non facit, & consequenter non liberè illos omittit, sed ex defectu concursus. Sequela patet, quia non habet homo concursum quasi in actu primo, nisi quatenus illum habet paratum per voluntatem Dei; ergo non habet illum sufficienter donec per sufficientem Dei voluntatem sit oblat; ita ut non sit necessarium expectare aliud decretum Dei, ut in re ipsa ponatur ad extra talis concursus, nec ut voluntas hominis illi cooperetur, si velit. Secundo, quia si illud decretum absolutum est necessarium, non erit in potestate hominis, quod Deus habeat, vel non habeat tale decretum, & consequenter cum illud non supponitur, neque etiam effectus eius erit in hominis potestate. Hæc posterior sequela manifesta est: prior verò probatur, quia si esset in potestate hominis, maxime quia supponit in Deo præscientiam sub conditione illius actus in particulari, ad quem est determinanda voluntas creata cum concursu absoluto per prius decretum generale, & conditionatum: at hoc involuit repugnantiam in illa sententia; ergo. Maior patet ex eiusdem sententiæ declaratione. Minor probatur ex eiusdem principis, quia concursus non potest dari ad extra per conditionatum decretum, donec accedat absolutum; ergo nec potest sub conditione prævideri, quid sit operatura voluntas, si illi offeratur concursus per solum conditionatum decretum, quia cum illo solo nihil potest operari ad extra, & ut futurum sub conditione prævideatur, necessarium est, ut ex parte causæ ponantur omnia necessaria ad effectum immediate influendum, quia debet prævideri effectus in se, & ut manans à causa, quod est impossibile, nisi supponatur quidquid necessarium est ad agendum ex parte causæ proximæ. Propter quod

existimo vel illum modum præscientiæ esse impossibilem, vel posterius decretum non esse necessarium ad concursum ad extra tribuendum. Vnde argumentor tertio, quia tale decretum posterius, vel non potest non esse prædeterminatum, ac prædeterminatum voluntatis humane, vel non potest non esse aliquo modo conditionatum. Probatur, quia vel Deus per illud decretum non solum vult concurrere, sed etiam absolute vult ut voluntas hominis cooperetur, vel præcisè vult concurrere, nihil de concursu voluntatis absolute disponendo, sed quali permitrendo. Priori modo decretum Dei est prædeterminatum, & non tantum concomitans, quia est absolutum de actu ipso, & ipsomet voluntatis humane conatu, & (ut ostendi) non potest esse ex præsentia eiusdem actus ut futuri, sub conditione, nisi in ipsamet conditione hoc idem decretum prædeterminans includatur, quod & libertati repugnat, & à dictis auctoribus non conceditur. Posteriori autem modo decretum semper includit conditionem in obiecto suo, utique concussationem liberi arbitrii, quam non determinat, sed suæ libertati permittit, & ita superfluum est tale decretum, quia quoad partem coincidit cum priori decreto conditionato, solumque cum priori coniunguntur alia decreta, quibus concursus ad alios actus offertur, que non obstant, quo minus per illud prius decretum concursus ad extra non solumi offeratur, sed etiam comitante libero arbitrio conferatur.

Quapropter dicendum censeo propter solum simultaneum concursum non esse necessaria duo decreta, sed sufficere illud, quo Deus quantum est ex se offert concursum voluntati ad hunc actum in particulari, licet simul offerat similem concursum ad alios actus. Imò credimus de actibus malis, etiam ut actiones reales sunt, non habere Deum aliud decretum magis absolutum, quo illos esse velit, quia nec illos præhinc, neque in eis complacet simpliciter, sed tantum secundum quid, id est, prout ab ipso Deo sunt, seu quoad generalem concursum, quem ad eos præbet; prout verò sunt ab homine simpliciter, displicent Deo, & illos ad peccatum ordinat. In quo est aliquod discrimen in bonis actibus, non illos absolute vult Deus, saltem voluntate consequente & complacentiæ, & præferti actus supernaturales, & gratiæ. Nam præter voluntatem antecedentem, qua Deus non solum vult ad illos actus concurrere, sed etiam cupit illos fieri, & ideo illos contulit, inspirat, & habet erga illos absolutum complacentiæ affectum consequentem: nam videns liberum arbitrium cum gratia determinari ad actum bonum, in illo complacet, non solum prout est à se, sed etiam prout est ab homine, seu quatenus in se est honestus, & suæ voluntati conformis. Et fortasse semper, vel sæpius tales actus præhinc per modum intentionis, licet non per modum executionis, ut lib. 5. in fine explicabimus. Illa verò prædeterminatio supponit scientiam conditionatam priore omni decreto prædeterminante sub eadem conditione, quia tale decretum superuacaneum est, ut ostendimus, cum ad præbendum concursum, nec ad alium effectum providentiæ circa tales actus est necessarium, imò neque esset possibile, salva libertate actus, ut dicto lib. 5. ostendimus.

De actibus hominum & Angelorum sub conditione nunquam purificanda futuris.

Superest dicendum de ultimo membro, scilicet de voluntatibus creatis, vel aliquando futuris quoad actus futuros sub aliqua conditione, qui nunquam futuri sunt, quia conditio nunquam est euentura, ut fuit penitentia Tyriorum & traditio Ceilitarum, & similes, de quibus est controuersia cum

liberum in se & ut manentem à causa nisi supponatur quidquid necessarium est ad agendum ex parte causæ proximæ. Tercio tale decretum vel non est merè absolutum, coincidit cum priore decreto conditionato.

Si posterius decretum non est merè absolutum, coincidit cum priore decreto conditionato.

19. Declaratur vbius a se tertio sexta in 17.

20. de voluntatibus creatis, vel aliquando futuris quoad actus futuros sub aliqua conditione, qui nunquam futuri sunt, quia conditio nunquam est euentura, ut fuit penitentia Tyriorum & traditio Ceilitarum, & similes, de quibus est controuersia cum

aduersariis præcipua, qui propter Scripturæ testimonia fatentur, habere Deum præscientiam talium futurorum certam, & infallibilem; & quia manifestum est Deum non habuisse circa hæc futura absoluta decreta prædefinitiva, & particularia circa talia futura, nullam verò illorum decretorum rationem assignant, vel utilitatem, sed tantum à posteriori, quia Deus illa futura reuelauit, fatentur illa præuidisse, & quia alias supponunt, non posse futura præscribi, nisi in decreto prædefiniendo, concludunt talium decretorum necessitatem. Vocatur autem tale decretum prædefinitiuum, licet sit conditionatum, quia tale est, ut posita conditione ex vi illius Deus efficaciter prædeterminaret voluntatē hominis ad talem actum, ut voluntatem Tyriorum ad penitentiam si vidissent signa, & voluntates Ceilitarum ad tradendum Dauid, si Saul ascenderet, & ciuitatem oblideret.

21. Nos verò dicimus distinguenda esse hæc decreta, & ut doctrina sit generalis, & integra, extendere possumus sermonem etiam ad effectus, quos Deus esset factururus, si aliqua conditio impleatur. Quædam ergo decreta conditionata esse possunt de rebus, quas Deus esset factururus, si hoc, vel illud accideret, vel alia de his, quæ homines liberè essent factururi, si talis conditio poneretur. Item quædam ex his continentur sub generalibus legibus prouidentia diuinæ, ut particulare sub vniuersali: alia verò cogitari possunt ita specialia, ut in generalibus principiis prouidentia gratia, vel nature non contineatur. Item conditio ipsa interdum talis est, ut à Deo solo sit implenda pro suo arbitrio, interdum ab homine futura postulat. Exempla quoad decreta ipsius Dei, seu de effectibus, quos ipse esset factururus si talis conditio impleatur, possumus adhibere ex Scriptura, dicitur enim Psalm. 80. *Si populus audisset me, Israel in vijs meis ambulasset, pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliasset.* Vbi sub conditione asserit Deus, quid ipse esset factururus, si populus Israël recte circa eum se gessisset: quæ prædictio potest fundari in generali lege prouidentia Dei, quia statuit, & sæpè promittit, illum populum ab inimicis defendere, si obedisset legi eius; particula verò *forsitan* non propter dubitationem addita est, sed fortè ad denotandum illam conditionem debuisse perfectè impleri, ut locum haberet infallibilis eius consecutio, ac promissionis adimpletio. Simili modo cum Eliseus 4. Regum 13. dixit ad Ios Regem Israël, *Supercussisses quinquies, aut sexies, siue septies, percussisset Syriam, usque ad consumptionem*, prædixit sub illa conditione aliquid quod Deus factururus fuisset si talis conditio fuisset impleta, illa enim victoria virtute diuina factura fuisset: illa ergo prædictio fundata sine dubio fuit in decreto conditionato Dei, quo id facere statuerat si Rex quinquies, &c. percussisset terram. Quod decretum non potest dici contentum esse in aliqua lege, vel permissione generali Dei, ut per se notum est; sed videtur fuisse ex speciali prouidentia eius factum illud ex solo consilio voluntatis suæ; ille enim effectus sine dubio non erat per se connexus cum illa conditione, nec conditio illa percutiendi multoties quidquam conferebat ad effectum: voluit tamen Deus expectare tale signum, aut symbolum, & non aliter conferre vires, & potentiam ad consummatam victoriam obtinendam. Simili modo intelligi potest locus Ierem. 38. supra allegatus. *Si profectus* 17. *exterius ad Principes Regis Babylonis, anima tua.* Ibi enim prædicitur aliquid, quod Deus ipse promittebat tanquam sua virtute, ac speciali auxilio, & prouidentia implendum: promittere autem illud voluit sub tali conditione ex sua speciali dispensatione, & non alio modo, ut Rex ille se humiliaret, & ob alias causas Deo uotas. Ad hoc denique genus perti-

nent conditionales omnes propositiones, de futuro, quæ in promissionibus diuinis sub conditionibus factis hominibus fundantur: ut si homo se disposuerit, Deus illi gratiam conferet, si orauerit, sicut oportet, impetrabit, & similes.

De his ergo ordinatis decretis nulla nobis est controuersia, tum quia sufficienter sunt reuelata, Debitum etiam, quia vel ad generalem, vel ad specialem modum prouidentiam gratia, vel nature necessaria sunt. Vnde quando decreta sunt generalia, in multis habent effectum, quia in eis subsistit conditio, in aliis autem verò in quibus non impletur, Deus ex parte sua paratus est ex vi decreti sui effectum conferre, licet postea non faciat ex defectu conditionis, in aliis est etiam in specialibus decretis, ut non sint odiosa, aut superflua, sed ad ordinem prouidentia pertinentia. Ex quo etiam fit, quod attentè considerandum, in omnibus huiusmodi conditionatis decretis semper postulari conditionem ex parte hominis liberè operantis, vel cooperantis ad aliquem effectum, ut in exemplis allatis videre licet. Nunquam enim inueniatur promissio effectus sub conditione pendente à solo beneplacito Dei, quæ ob defectum solius conditionis non impleatur, quia talis promissio vana esset, & nullius utilitatis, quia semper tota penderet ex solo arbitrio promittentis, & scilicet ideo perinde est ac si non haberet: ut si ego alicui promitterem, si uolueris, dabo tibi centum, vel si quis ita promittat, si uolero, hoc faciam, cum proposito nunquā ueniendi, frustranea esset promissio, maxime si propositum illud esset immutabile. Ita ergo esset si Deus promitteret alicui, uerbi gratia, si te vocarem, prædeterminarem ad consensum, & alio decretum, qui haberet ab solo decreto nunquam uocandi, nam cum uocatio à sola Dei voluntate pendeat, & decretum illud sit immutabile, otiosa, & frustratoria esset talis promissio; & similiter vanum tale decretum conditionale, in quo posset talis promissio fundari, ideoque non est Deo tribuendum nam de illo omnes rationes paulo antea factæ.

Exempla verò quæ pertinent ad effectus contingentes, quos ipse homo esset factururus, si talis conditio impleatur, manifesta sunt in penitentia Tyriorum, & facto Ceilitarum; inter quæ differentiam conliero. nam in priori effectui conditio proximè pendeat ex diuina voluntate, in posteriori verò ex humana, ut faciliè consideranti patebit. Ex qua differentia aliam infero: nam in priori effectui, qui futurus esset à voluntate hominis, si ponere tur conditio pendens ex sola voluntate Dei, non duplè potest ueritas conditionata de futuro contingenti fundari in decreto prædeterminante conditionato Dei, quando tale futurum sub conditione nunquā est absolute futurum, quia si Deus habuisset tale decretum conditionatum de prædeterminada voluntate creata ad talem effectum, subsistente tali conditionata, oportuisset, ut ex vi talis decreti Deus esset paratus ad prædeterminationem illam conferendam, alioqui vanum, & sine utilitate illa esset tale decretum, ut in alijs argumentati sumus: ac Deus in eo casu non est paratus ad dandū tale auxilium, quia si esset paratus, daret illud, cum ab homine non pendeat; ergo nec habuit tale decretum. Item conditio illa, ut supponitur, pendet à sola voluntate Dei, alioqui Deus ex se decreuit non ponere talem conditionem, quia supponitur nunquam futura; ergo non potest esse paratus ad dandū aliud auxilium, quod illam conditionem impletam necessariò requirit. Denique in facto Tyriorum, & Sidoniorum res aperte declaratur, nam conditio sub qua prædicta fuit eorum penitentia, fuit, si tales uirtutes facta fuissent in te, quæ conditio ex sola voluntate Dei fuit dependens: at uerò per absolutum eius decretum prænitum fuit, ut

ut tales virtutes in illis ciuitatibus non fierent; ergo Deus non habuit decretum determinandi ad penitentiam homines illarum ciuitatum; si tales virtutes in illis fierent. Probatur consequentia, quia tale decretum fuisset de re pendente à sola voluntate Dei, & sub conditione ab eadem voluntate sola pendente, & ex decreto absoluto eiusdem voluntatis nunquam implenda: tale autem decretum conditionatum est prorsus otiosum, & frustraneum, quia per illud reuera nihil Deus contulit Tyrus, vel Sidoniis, nec paratus fuit conferre, nec continet promissionem ullam, nec sub ulla generalitate diuinæ prouidentiae, nec ad illam aliquid confert. Frustra ergo Deo tribuitur, nec potest fundari in Scriptura. Nam considerando circumstantias illius particularis loci Matth. 11. potius illi repugnat, ut supra ostendi, in nullo verò alio Scriptura loco simile aliquid decretum inuenitur aut insinuat, quod ego inuenire potuerim.

non potuerunt præsciri ex vi talis decreti, quia vel in Deo esse non potuit, ut circa actus malos, vel quia ex aliis decretis Dei, vel ex rei inutilitate, & ex modo ipso loquendi Scripturae satis colligitur Deum tale decretum non habuisse, ut explicatum est. Et hæc de conditionatis decretis, & de fundamentis scientiæ conditionata nobis sufficere videntur. Nunc aliquibus obiectionibus satis faciendum superest.

CAPVT IX.

Nonnullis obiectionibus occurratur, earumque occasione doctrina data magis declaratur, & veluti in summam redigitur.

Probando sententiam nostram fundamenta contrariæ dissoluimus: ut verò nihil consideratione dignum prætermittamus, nonnullas alias obiectiones proponemus, ex quarum solutione veritas ipsa magis eluceat. Prima obiectio est, quia ex nostra sententia sequitur esse creatam ne aliquam veritatem creatam necessario futuram absque voluntate Dei; consequens videtur valde absurdum; ergo. Sequela patet, quia si Deus ante omne suum decretum liberum præiudici Adam constitutum in tali statu, & occasione, ac tentatione fuisse peccatum, talis effectus verè fuit futurus independentem à libertate Dei, quia ante omne decretum suum liberum fuit futurus, unde post talem præscientiam non potuit Deus impedire, quominus posita illa hypothesi peccatum illud esset futurum; & idem est in omnibus similibus. Consequens autem hoc absurdum esse videtur, quia si hoc esset verum non haberet Deus absolutum, & vniuersale dñum omnium futurorum euentuum, nec haberet omnipotentiam faciendi, ut à tali causa tali modo se habente proveniret, vel non proveniret talis effectus, quia necessariò euenturus est, quiper scientiam conditionatam præiudici est futurus. Unde confirmatur difficultas, quia sicut in absolute futuris verum est illud, *Omnia quæcumque voluit fieri*, & e contrario etiam verum est, nihil fieri, vel futurum esse, nisi quod ipse vult; aut liberè permittit; ita in conditionatis futuris verum esse debet, nihil fuisse, vel esse posse sub aliqua conditione futurum, nisi quod ipse sub conditione saltem liberè decernit, aut permittit, est enim eadem proportionalis ratio, & vtrumque pertinet ad supremam, & vniuersalissimam potestatem Dei, ergo non est illi denegandum, præsertim; quia nihil repugnat habere Deum hæc conditionata decreta, cum in ordine prouidentiae sæpe sint necessaria, ut nos etiam fatemur: nam Deus offert generalem concursum, quo voluntas sæpe non est vsura, quod non potest esse nisi per conditionatum decretum, similiter paratus est iustificare peccatorem, quem nunquam iustificabit, & sic de aliis.

Obiectio prima. Daretur aliqua veritas creatata necessario futuram absque voluntate Dei.

Confirmatur primò à pari.

Confirmatur secundò hæc difficultas, quia diuina veritas est Deo ratio cognoscendi omnes veritates extra se, sicut diuina bonitas est ratio volendi omnia bona extra se: non posset autem diuina bonitas esse ratio cognoscendi veritates non has conditionatas si illæ essent independentes à decreto Dei, quia tunc non haberent veritatem à Deo, & ita nec veritas Dei posset esse ratio cognoscendi illas; ergo impossibile est, quod habeant veritatem cognoscibilem ante decretum Dei. Tandem confirmatur, quia si Deus cognoscere

Confirmatur 2. quia diuina veritas non potest esse ratio cognoscendi ad quod non habet veritatem a Deo.

Ar verò quando effectus futurus esset à voluntate hominis, & conditio etiam pendet ab hominis voluntate, distinguendum videtur inter effectum futurum à malo, & peccaminoso actu voluntatis, vel à bono: nam in priori non potest futuritio conditionata fundari in decreto Dei conditionato, quia oportet per totale decretum esse paratam diuinam voluntatem ad inducendam voluntatem humanam ad actum malum si talis conditio impleretur, ut iam declaratum est: hoc autem repugnat diuinæ voluntati, siue illa inducitur intelligatur per modum inspirationis, aut cogitationis à Deo immittæ, siue multo magis per modum physicæ prædeterminationis, ut lib. 3. manifestum fiet, & talis est casus de Dauide, & Saule, & Ceilitis, ut supra visum est. At verò si effectus contingens posset esse ab humana voluntate sine culpa, tunc non repugnat Deo tale decretum conditionatum; dummodo ad ordinem, & consilia diuinæ prouidentiae aliquid conferat; quia licet tunc effectus esset futurus proximè ab humana voluntate, posset esse principaliter per operationem Dei facientis illam velle siue per determinationem, siue per congruas inspirationes, & cogitationes; hoc enim ad præsens punctum non refert, & ideo non repugnat talem prædictionem in tali Dei promissione, seu decreto, sub conditione fundari. Exemplum adhibere possumus in aliis verbis sumptis ex Ierem. 38. *Si exieris ad Principes Regis Babylonis, non te tradent transfugas Iudæis*; nam in eis prædicatur effectus pendens à voluntate Principum Chaldaeorum, & supponens conditionem pendentem à voluntate Regis Sedeciae, & nihilominus continent illa virtualem promissionem Dei & consequenter ostendunt voluntatem Dei determinatam ad dirigendas voluntates Chaldaeorum Principum, si Sedecias ad illos exiret, ut infallibiliter illum non traderent Iudæis. Tale ergo decretum conditionatum in Deo esse potest, & non est frustrum, sed ad dispositionem suæ prouidentiae pertinere potuit.

His ergo modis videntur vel admittenda; vel reicienda conditionata decreta libera in voluntate Dei, ita vt neque illa negentur, quæ in Scriptura, & ordine prouidentiae fundantur; neque illa singantur, quæ vtroque fundamento omniutilitate carent. Unde tandem concluditur per hæc decreta conditionata non satis defendi præscientiam certam omnium futurorum sub conditione. Nam licet ea futura sub conditione, quæ pendet ex sola voluntate Dei, possint ex videturi conditionati præsciri, quia per ipsum decretum habent immediatè, quod essent futura; nihilominus alia futura quæ proximè pendet à voluntate humana, & in Scriptura reuelantur;

Fr. Suarez de Gratia Pars II.